

Hazai botanikai dolgozatok ismertetése. *)

Referate über ungarische botan. Arbeiten **)

Mágócsy-Dietz Sándor: Dr. JURÁNYI Lajos élete és működése. (Das Leben und Wirken Dr. Ludwig JURÁNYI's.) Természettud. közl. 1901. 715—737. ¹⁾)

Szerző megleghangú emlékbeszédében az 1897. február 27-én elhalt Dr. JURÁNYI Lajosnak, a budapesti egyetem növénytan professzorának érdemeit méltatja. A magyar botanikusok ifjabb nemzedéke (legnagyobbbrészt J. tanítványai) köszönettel fogadja egykori tanára emlékének szentelt eme sorokat, mert J. kiváló egyéni tulajdonságait mindenki, a kinek alkalmá volt őt közelebbről megismerni, csak becsülni tudta. **D.**

Degen Árpád: „Nevezetesebb botanikai felfedezések a Balkán félsziget területéről.“ (Term. tud. közl. 1901. Pótf. 216—223. old.) szerzőnek alkalmá volt a BALDACCII, DIECK, BIERBACH és ABDUL RAHMAN NADJI EFFENDI-féle Balkán félszigeti növénygyűjteményeket az illetők felkérése folytán feldolgozni, ezuttal azonban csak az alább felsorolt nevezetesebb felfedezésekről számol be:

Rhododendron Kotschyi ²⁾) SIMK In monte Badicka-Karaschitza. (DIECK.).

*) Tisztelettel felkérjük a t. szaktársakat, hogy megjelent b. dolgozataikat ism. rítés czéljából szerkesztőségünkhöz (Budapest, VI. Városligeti fasor 20 b.) beküldeni sziveskedjenek.

**) Wir ersuchen unsere geehrten Herrn Fachgenossen um Einsendung ihrer neu erschienenen Arbeiten behufs Referates an die Redaction des Blattes (Budapest, VI. Városligeti fasor 20 b.).

¹⁾ Az első számból helyszüke miatt kimaradt.

Musste Raummangels wegen aus der 1. Nummer wegbleiben.

²⁾ BORBÁS által ujabban Term. tüz. 1901. p. 458. és 461. használt *Rh. alpinum* LERCHENF. (1806) mint solum nomen tekintetbe nem jöhet.

Der von BORBÁS neuerdings Term. füz. I. c. für diese Art verwendete Name *Rh. alpinum* LERCHENF. kann als solum nomen nicht in Betracht kommen.

Rhododendron ferrugineum L. In pluribus locis montis Šar-Dagh. (BIERBACH.)

Soldanella alpina L. In Monte Kaimakčalan (Macedonia); in cacumine montis Mandra, et Črni vrh planina (Scardus); in monte Maja Linerzit et Kostica (Albania). „*S. alpina*“ e peninsula Balcanica corollis brevioribus, profundius incisus, stylisque magis exsertis potius ad affinitatem *S. hungaricae* SIMK. spectat.¹⁾ Cel. auct. veram *S. alpinam* tantum e Montenegro vidit.

Cineraria Wagneri DEG. (*C. capitata* VELEN. Fl. Bulg. Suppl. non WAHLB.) Ad Ljuboten jezera mont. Scardi. (BIERBACH.)

A. C. capitata WAHLNBG. jam acheniis glabris statim discernenda!
Geranium aristatum FREYN. Črni vrh planina. (Scardus.) (BIERBACH.)

Stachys serbica PANČ. In monte Črni vrh planina. (BIERBACH.)

Stachys Freynii HAUSSK. Prope Ueskueb (DIECK.) Dein in eadem ditione prope Kardjar et Veleš. (BIERBACH.)

Oxytropis montana (L.) In monte Ljuboten, anno 1893, detexit cel. DIECK; in cacumine montis Mandra Scardi anno 1900, detex. BIERBACH.

Echinops orientalis TRAUTV. In Macedonia prope Vodenam. (ABDUR RAHMAN NADJI.)

Crepis Columnae TEN. In monte Ljuboten Scardi. (BIERBACH.)

Gymnadenia Fricwaldskyana HAMPE. In monte Črni vrh planina (BIERBACH.), ibidem crescit etiam *G. albida*.

Centaurea acmophylla BOISS. Diagn. Ad lacus Zarlak jezera, Scardi (BIERBACH.). *Nova civis* Florae europaeae!

Senecio Pančićii DEG. (*S. erubescens* Panč. Elem. ad Fl. princip. Bulg. 1883, non AIT. Hort. Kew. V. p 37, 1813.) In monte Črni vrh planina, Scardi. (BIERBACH.)

Doronicum Orphanidis BOISS. Ad Prisren (DIECK.) In monte Črni vrh planina Scardi. (BIERBACH.)

Veronica satyroides VIS. In cacumine montis Ljuboten Scardi. (BIERBACH.)

Primula intricata G. G. In monte Ljuboten. (BIERBACH.)

Scrophularia aestivalis GRISEB. In monte Pepeljak (Črni vrh planina, BIERBACH.)

Thesium Parnassi DC. Črni vrh planina ad lacus Zarlak. (BIERBACH.)

Campanula trichocalycina TEN. Inter Črni vrh et Ueskueb. (BIERBACH.)

Plantago gentianoides SM In cacumine Mandra montis Ljuboten. (BIERBACH.)

Geum molle VIS. et PANČ. In monte Črni vrh planina. (BIERBACH.)

Aquilegia aurea Jka. Ad lacus montis Črni vrh planina. (BIERBACH.)

¹⁾ *S. scardica* DEG. in herb.

Potentilla Visianii PANČ. Ad monasterium Sveti-Troitze prope Prisren. (DIECK)

Sedum erythraeum GRISEB. In monte „Ljak Kepišor,“ Scardi. (BIERBACH.)

Plantago graeca HAL. In monte Ljuboten. (BIERBACH.)

Pančićia serbica VIS. Ad lacus montis Ljuboten (BIERBACH.)

Bunium strictum GRISEB. (*Trinia Kitaibelii* FRIV. exs. non MB. et *Carum multiflorum* ABDUR RAHMAN exs. non SIBTH. et SM.) In monte Kiel tepé prope Thessalonicam. (ABDUR RAHMAN NADJL.)

Galatella albanica DEG. ined. Affinis *G. acris* (L.) a qua differt inflorescentia, foliorum forma et anthodii squamis margine ciliatis. In declivibus occidentalibus montis Šar-Dagh versus Prisren. (DIECK.)

Pedicularis limnogenae KERN.) in monte Črni vrh planina (Šar-Dagh) ad fontes „Salakova“ dictis. (BIERBACH)

A szerző végül a *Pedicularis limnogenae* KERN., *P. olympica* BOISS. és *P. recutita* L. rendszertani helyzetéről értekezik. Sok ideig az elsőnek virágja, a *P. olympica*-nak ellenben termése ismeretlen volt. BORNMÜLLER J. végre 1900-ban a bithyniai Olympuson megtalálta utóbbi fajnak termését. A tökéletes példák összehasonlításából világos, hogy a két faj a legszorosabb rokoní vonásokat tünteti fel, a menyiben a *P. limnogenae* a *P. olympica*-tól tulajdonképpen csak kopaszabb kelyhe s némileg eltérő alakú levelei folytán különbözik. Szerző kimutatja, hogy STEININGER, MAXIMOVICZ és WETTSTEIN ezen fajokat a természetes rendszerben nem az őket megillető helyre sorozták be. *P. limnogenae* és *olympica* a virág és termés alkotása tekintetében oly közeli rokonok, hogy feltétlenül egy-nyugyanazon csoportba tartoznak. STEININGER-nek „*Limnogenae*“ csoportja azonban tarthatatlan, mert a szerzótől felemlített két lényeges bélyeg közül az első,

Zum Schlusse bespricht Verf. die systematische Stellung der *Pedicularis limnogenae* KERN., *P. olympica* BOISS. und *P. recutita* L. Von ersterer waren lange Zeit die Blüten nicht bekannt, von *P. olympica* dagegen die Früchte. Durch die von Herrn J. BORNMÜLLER im J. 1900 auf dem bithynischen Olymp aufgefundenen Früchte der letzteren Art, ist es nunmehr klar, dass diese zwei Arten die engsten verwandtschaftlichen Beziehungen aufweisen, indem *P. limnogenae* von *P. olympica* eigentlich nur durch die kahleren Kelche und die etwas abweichende Form der Blätter verschieden ist. Verf. weist nach, dass STEININGER, MAXIMOVICZ u. v. WETTSTEIN die ausgeführten Arten nicht an den ihnen im natürlichen System gebührenden Platz verwiesen haben. *P. limnogenae* und *olympica* sind im Bau der Blüten und Früchte so nahe verwandt, dass sie unbedingt in ein und dieselbe Gruppe gehören. Die Gruppe „*Limnogenae*“ STEININGER'S ist aber unhaltbar, da von den

t. i. a felül szélesedő kocsányok a *P. olympica* és *P. recutita*-nál is észlelhetők; ezek közül az első fajnak hosszú az utóbbinak azonban rövid tokjai vannak, minélfogva a második csoportbélyegnek: „tok kétszer akkora mint a kehely,“ ellentmond. Szerző nézete szerint a *Pedicularis* fajok természetes csoportosításának nem felel meg az, hogy a tok hossza csoport elkülönítő bélyegül használtassék, mert ez esetben a „*Verticillatae*,“ „*Rostratae*,“ „*Hirsutae*“ és „*Comosae*“ csoportok a hosszútermésű fajai természetes rokoni kötelékeikből kiszakítottának, emélfogva czélszerűbb ha a *P. limnogenae* és *olympica* fajokat a legközelebbi rokonuk: a „*Foliosae*“ csoportban levő *P. recutita* mellé sorozzuk. Ennek a csoportnak képviselőitől azonban az utóbb említett 3 faj három bélyeg által különbözik, u. m. a párta alakja (alsó ajak rövidebb mint a felső), a virágnak centrifugális kinyílása s a leveletlen virágnak által. Szerző ezen bélyegeket alapján e 3 fajra „*Recutitae*“ néven egy külön csoportot ajánl, mely legtermészetesebben az *Anodontae* sectionának a „*Brevilabres*“ és „*Foliosae*“ csoportja közé volna helyezendő. Valószínűleg a *P. Alberti* REG. is ezen „*Recutitae*“ csoporthoz tartozik.

Thaisz Lajos.

vom Autor angeführten zwei wichtigen Merkmalen das erste, nämlich die oben verbreiterten Blütenstiele auch bei *P. olympica* und bei *P. recutita* vorkommen, von welchen die erstere Art lange, die letztere jedoch kurze Kapseln besitzt, somit dem anderen Gruppenmerkmale „Kapsel zweimal länger als der Kelch“ widerspricht. Nach Ansicht des Verf. entspricht es den Anforderungen einer natürlichen Gruppierung der *Pedicularis* Arten nicht, die Länge der Kapsel als Gruppenunterscheidungsmerkmal zu benützen, da in diesem Falle die langkapseligen Arten der Gruppen „*Verticillatae*,“ „*Rostratae*,“ „*Hirsutae*“ und „*Comosae*“ aus ihrem natürlichem Verwandtschaftsverbande ausgehoben werden müssten, es wäre daher zweckmäßiger *P. limnogenae* und *olympica* neben ihrer nächsten Verwandten. *P. recutita* der Gruppe „*Foliosae*“ anzureihen. Von den Vertretern dieser Gruppe weichen jedoch die letzterwähnten 3 Arten durch drei Merkmale, nämlich durch den Bau der Corolle (Unterlippe kürzer als die Oberlippe), das centrifugale Aufblühen der Inflorescenz und den unblättern Blütenstand ab. Verf. empfiehlt für diese 3 Arten auf Grund dieser Merkmale eine eigene Gruppe „*Recutitae*“ zu bilden, welche am natürlichsten zwischen die Gruppe „*Brevilabres*“ und „*Foliosae*“ der Section *Anodontae* einzuschieben wäre. Wahrscheinlich gehört *P. Alberti* REG. auch in die Gruppe der „*Recutitae*“.

Ludwig Thaisz.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1902

Band/Volume: [1](#)

Autor(en)/Author(s): diverse

Artikel/Article: [Referate über ungarische botan. Arbeiten 91-94](#)